

בבא בתרא קיט-ב

עניין: מקושש לשם שמים נתכווין

מהרש"א ח"א

קובץ שיעורים

שם) תוס' ד"ה אפילו וכו' בשם מדרש, דכונ' המקושש היתה להוציא מלב האומרינן שנפטרו מן המצות עיי"ש, והקשה מהרש"א, איך הותר לו לעשות כן, ותירץ דכיון שלא היה צריך לעצים הוי מלאכה שאצל"ג, ולולי דבריו היה אפשר לומר לפי המבואר באו"ח סי' ש"ו דמותר לחלל שבת כדי להציל מהמרת דת באונס, דחלל עליו שבת אחת כדי שישמור שבתות הרבה, והכא הוי מוטעין ושוגגין, ואפשר דדינן כאנוסין, אבל קשה דא"כ למה הרגוהו, ומה שתירץ מהרש"א דבי"ד לא ידעו מחשבתו, הוא תימה, דהא כתיב ויאמר ה' אל משה מות יומת האיש.

בית האוצר מערכת א-ב אות ד'

אלא דקשה לפי דברי מהרש"א ה"ל דא"כ מדוע נסקל באמת ולא נאחר למשה בנטייה דפסור ואדריכה נאחר לו דמיתתו בסקילה וז"ל דכיון דחלל שבת בעדים ונחייב מיתה עפי' דאין ע"כ אפי' ה' נאחר למשה דלפי מחשבתו ה' משאל"ג נ"כ לא ה' נפטר ולא בשמים הוא וע' וזה הקדוש והא דנאמר למשה דמיתתו בסקילה הי"ט רק דמשה שאל דחילול שבת לזוה מן המיתות שנגזר וע"ז ה' הכנה להשיב לו האמת דחילול שבת פוגע סקילה משא"כ לאחר לו דפסור לפי המחשבה זה שפיר לא ה' מועיל ילא בשמים הוא ואולם הא' סברא דלא בשמים הוא יל

ח"א דף קיט ע"א וראויה פ' מקושש שתכתב ע"י משה אל"א כו'. נפ' הורק ב' קאמר ר"ע מקושש זה ללפחד כו' ע"ש וכך אמרו במדרש שאמרו בנותיו כי בחטאו מת הוא המקושש ר"ל חטא של יחיד הנזכר בדור המדבר ואפשר שאמרו בנותיו כן לחוס על זרעו וע"פ מ"ש ת"י ג' בפרשת שלח לך בפסוק ויהיו בני וגו' קם גברא מדבית יוסף אמר בממרי' איזיל ואחלוש קיסין כו' ומשה יתבע אולפן מן קדם ה' וידון יתי בכן אשתמודע קנסא לכל בית כו' ע"ש והשתא בנותיו התנללו בזה בעבור אציהם ואמרו כמו שאתה לא ידעת באיזו מיתה ימות גם זה היה כוונתו כדי שידעו באיזה מיתה דנין המחלל שבת וז"ש בחטאו מת לא חטא רק כדי שיהיה מת וידעו באיזה מיתה דנין המחלל שבת ויש שואלין בזה בת"י היאך חטא באיסור שבת כדי לידע באיזה מיתה דנין המחלל שבת וז"ל כיון שלא היה צריך למלאכה זו אלא לידע באיזה מיתה כו' ה"ל מלאכה שאינה נריכה לגופה כמו חופר גומא וא"ל אלא לעפרה שהוא פטור לר"ש ומיהו הוא ודאי דהיה חייב מיתה כדיני אדם שלא ידעו העדים שהתרו בו שהוא עשה על דעת זו ואינן אלא דברים שגלגל דנין היו אותו למיתה ע"פ העדות וכן י"ל לפי המדרש שכתבו החוס' לקמן ד' ללפחד היינו מקושש והיה בתחלת מ' שנה ולשם שמים נתכווין שהיו אומרים כיון שנגזר עליהם שלא ליכנס לארץ ממעשה המרגלים שוב אין חייבים במות עמד וחילל שבת כדי שיהרג ויראו אחרים עכ"ל ה' דה"ל נמי מלאכה שאינה נריכה לגופה וק"ל:

תרגום יונתן בן עוזיאל במדבר טו, לב

שבתא אשתמודע להון ברם קנסא דשבתא לא אשתמודע להון קם גברא מדבית יוסף אמר במימריה איזיל ואחלוש קיסין ביומא דשבתא ויחמונ יתי סהדיא ויתנון לבושה ומשה יתבע אולפן מן קדם ה' וידון יתי ובכן אשתמודע קנסא לכל בית ישראל ואשפחו סהדיא ית גברא בד תליש ועקר קיסין לב מנעב קיסין: ביומא דשבתא: לג וקריבו יתיה בחר דאתרו ביה ותלש סהדיא דהשפחו יתיה תליש

מי השילוח פרשת שלח

זה הוא רצון הש"י, וגם לפעמים ימצא להיפך אף כי כוונת האדם הוא לש"ש אסור לעשות נגד התורה, וגם המקושש אף שהיתה כוונתו לש"ש כדאיתא במדרש (תרגום יונתן כאן) מ"מ נענש, כי אין רצון הש"י שהאדם יכניס עצמו בדבר כזה, רק לכשיאונה לידו דבר שיש לה תפארת מן האדם, אין צריך להשגיח על תפארת לעושיה ולא להכניס עצמו בזה לכתחילה, כי לכתחילה צריך לראות שימצא חן בעיני אלקים ואדם.

חתם סופר תורת משה פרשת פנחס

ותקריבנה זכות ללפחד פירש"י ראוי היתה אותה פרשה שכתב ע"י משה"ה אלא שזכו זכות ללפחד שכתב על ידיהן ולא הודיענו על ידי משה זכו לזה וכו' כי כתיב כה אמר ה' ללכריקים אשר ישמרו את מצותי וכתתי להם צביתי וצחומותי יד ושם טוב מצבים וזכונות שם עולם אחן לו אשר לא יכרת ומקושש זה ללפחד ולש"ש נחמין כדי שישמרו ישראל שבת מוכן ואילך כו"ש תוס' צ"צ ע"כ ראוי לו שם עולם אשר לא יכרת היא פ' כחלות והיינו דקאמר הקצ"ה למרע"ה נחון חון להם שהוא יתן להם ע"י שהוא יכחז פ' זו בחורה על שם: